

JULIEN MEERT

SCREENSAVERS

— Alicja Melzacka

PROLOOG

In zijn nieuwe videoserie gebruikt Julien Meert herhalingen om acties te dedramatiseren, ze te transformeren in patronen die zich passief op de achtergrond herhalen. De volgende tekst, geschreven in reactie op de video's, herintroduceert dramatische elementen door een verslag te geven van de ontmoeting tussen SCHRIJVER en CURATOR, die moeite hebben om het werk van KUNSTENAAR te interpreteren. Het verhaal is echter niet lineair; de actie vordert niet en de personages bevinden zich in de bizarre wereld van Screensavers.

SCÈNE: UN SOIR TRANSPARENT (EEN TRANSPARANTE AVOND)

Het is een koude winterochtend. Of avond. Zachte decemberzonnestrallen kleuren de gevels blauw. Nou ja, blauwachtig. SCHRIJVER en CURATOR zijn op weg om ergens in Brussel KUNSTENAAR in zijn atelier te ontmoeten.

SCHRIJVER

Denk je dat hij ons verwacht? Er stond geen specifieke tijd op de uitnodiging.

CURATOR

Als hij ons niet verwacht, verrassen we hem. Hij zei dat hij bezig zou zijn met het schilderen van de achtergronden en het maken van de rekvisieten, en er is niets spannender dan het zien van een kunstenaar aan het werk!

SCHRIJVER

Wat dacht je van het zien van het werk van een kunstenaar?

CURATOR

Je hoeft niet sarcastisch te zijn... Hier zijn we dan. (kijkt omhoog, na een pauze) Ik ben altijd gefascineerd geweest door wat mensen kiezen om in hun vensters te tonen; hoe zorgvuldig ze

KRIEG

06.03 – 24.04.2020

Elfde-Liniestraat 25
3500 Hasselt (BE)
Maandag tot vrijdag, 9-18u
WWW.KRIEGGALLERY.ART

hun imago samenstellen. Omdat het zo opzettelijk is, voel ik bijna geen schuldgevoel over het gluren in hun huizen.

SCHRIJVER

(wijst naar de verlichte vensters) Dit doet me denken aan schaduwtheater, tegelijkertijd tonen en niet tonen...

CURATOR

Er is iets heel koket aan. Zie je wat voor objecten het zijn? Speelgoed, werk, stukken onderkleding, hakken... Dat is een bizarre combinatie, op zijn zachtst gezegd.

SCHRIJVER

Ik denk dat dit KUNSTENAAR's objecten van verlangen zijn. Ze zijn niet direct zichtbaar omdat ze niet volledig begrepen kunnen worden. We jagen verlangens na zonder te beseffen dat ze nooit bevredigd kunnen worden omdat ze niet gericht zijn op een specifiek object. In plaats daarvan beginnen we te genieten van het ronddraaien in cirkels. We raken verslaafd aan de strijd zelf! Dit is wat Lacan jouissance noemt, de vreugde van verlangen. En het beste voorbeeld hiervan is het artistieke proces! Het is een pijnlijk maar bedwelmend verlangen om iets te voltooien dat nooit voltooid kan worden. Kunst maken is daarom een masochistische onderneming.

CURATOR

Jij en je psychoanalyse! Het is te gemakkelijk... het is bijna alsof die objecten aas zijn voor onze over-interpretatieve impulsen. Een belofte van intimiteit, een blik in het leven van de kunstenaar... maar het is allemaal een constructie, een illusie. KUNSTENAAR wil ons in de val lokken.

SCHRIJVER

(wijzend naar het linker venster) Daar is hij! Hij kijkt naar ons, kijkend in zijn vensters. We kunnen beter naar binnen gaan.

Ze gaan het huis binnen.

SCÈNE: THE GREAT ESCAPE (DE GROTE ONTSNAPPING)

SCHRIJVER en CURATOR zitten op de vloer, in een kamer zonder meubels. De muren zijn grijs en oninteressant. Het plafond is verwarrend. Ze zijn verward.

SCHRIJVER

Ik weet niet of deze kamer een plafond heeft.

CURATOR

Het lijkt er niet op... maar het kan van glas zijn.

SCHRIJVER

Een glazen plafond? Dat kan toch geen toeval zijn?

CURATOR

(sceptisch) Wat bedoel je?

Ik denk dat je het met me eens bent dat KUNSTENAAR door zijn repetitieve acties zijn strijd tegen bepaalde onuitgesproken verwachtingen zichtbaar maakt. Hij streeft ernaar de mythe van het artistieke genie te overtreffen, maar door het vraatzuchtige karakter van die mythe wordt alles 'geabsorbeerd' en vervalt hij in een ander cliché.

CURATOR

(onderbreekt met een bulderend lachen) Ik hou van hoe je elke zin laat klinken alsof het bedoeld was om gelezen te worden en niet gehoord te worden...

SCHRIJVER

(vervolgd, ongestoord) Hij is gedoemd om te falen! Kijk wat er gebeurd is met Kippenbergers anti-heldhaftige zelfportretten... of met Bas Jan Ader die, om aan de ene mythe te ontsnappen, een andere creëerde. Een glazen plafond zou dan een visuele metafoor zijn voor deze dreigende mislukking, voor het onvermogen om uit een geconstrueerd frame te breken.

CURATOR

Nou, natuurlijk straalt KUNSTENAAR's werk een bepaald gevoel van beknelling uit, maar ik zou niet zo ver gaan om te zeggen dat hij doelbewust gebruik maakt van de metafoor van het glazen plafond. Het lijkt nogal letterlijk, nietwaar? En de naïviteit waarmee hij werkt is niet identiek aan letterlijkheid.

SCHRIJVER

Ik heb het gevoel dat je probeert te ontkennen wat ik zeg, ongeacht de aard van de verklaring...

CURATOR

Het is niet dat... (stamelt) Ik... Ik ben het gewoon niet eens met je aanpak.

SCHRIJVER

En wat is mijn aanpak, volgens jou?

CURATOR

Je probeert te hard om het werk te lezen. Je behandelt elk kunstwerk als tekst, als iets dat kan worden gedecodeerd, geïnterpreteerd en begrepen. Ik ben eerder geïnteresseerd in ontroering dan in semiotiek. Gevoel boven betekenis.

SCHRIJVER

Onzin...

CURATOR

Ja, precies! On-zin.

SCÈNE: FERNANDO

Plotseling komen alle drie in een andere ruimte terecht. De verlichte vloertegels veranderen van kleur in een ritme dat muziek impliceert, maar de ruimte blijft stil.

CURATOR

(wijzend naar KUNSTENAAR) En hij duwt nog steeds! Ik wordt moe als ik naar hem kijk. Ik weet niet wat hij denkt te bereiken... probeert hij een soort record te verslaan? (zucht berustend) Ik kan het niet helpen te denken dat het net zo zinloos als aangrijpend is.

Deze hele opzet doet me denken aan een citaat van Beckett. „Ooit geprobeerd. Ooit gefaald. Maakt niet uit. Probeer opnieuw. Faal opnieuw. Faal beter..”

CURATOR

(onderbreekt) Oh, kom aan! “Faal beter”, serieus? Die zin is zo afgezaagd; ze is te zien op de muur van elke willekeurige start-up...

SCHRIJVER

Misschien wel. Maar weet je hoe het verder gaat? Het heeft niets te maken met het motiveren van ‘yuccies’ of het motiveren van om het even wie. Voor mij gaat het over de onbetrouwbaarheid van taal, over de strijd om het bestaan, ten aanzien van voorbestemde mislukking... Beckett zelf had een nogal donkere, op zijn best tragikomische, kijk op de wereld.

CURATOR

Nou goed dan. Ga verder.

SCHRIJVER

(schraapt haar keel) “Eerst het lichaam. Nee. Eerst de plaats. Nee. Eerst allebei. Nu de een. Nu de ander. Ziek van de een probeer de ander. Ziek van het terug ziek van de een. En zo verder. Ergens verder. Tot ziek van beide. Geef over en ga. Waar geen. Tot ziek van daar.” (wordt moe, pauzeert om op adem te komen. Hoest. Gaat verder) “Geef over en terug. Het lichaam weer. Waar geen. De plek weer. Waar geen. Probeer het nog eens. Faal opnieuw. Faal beter. Of beter slecht. Faal weer erger. Nog erger weer. Tot voorgoed ziek. Geef over voorgoed.” (spreekt luider) “Ga voorgoed. Waar geen voorgoed. Goed en al.” (spant haar geheugen in om de juiste passage te vinden) “De leegte. Voor de starende ogen. Staren waar ze kunnen. Ver en wijd. Hoog en laag. Dat smalle veld. Weet niet meer. Zie niet meer. Zeg niet meer. Dat alleen. Dat weinig leegte alleen.”

SCHRIJVER ademt zwaar. CURATOR likt haar lippen, neemt een slokje water. Het lichaam van KUNSTENAAR blijft op en neer duwen, op en neer.

SCÈNE: THE OPENING (DE OPENING)

De atmosfeer is drukkend. Een kunstmatig verlicht podium verschijnt uit de leegte. KUNSTENAAR en CURATOR proberen zich bij de menigte van waarnemers te voegen, maar ze hebben moeite om zich te mengen.

SCHRIJVER

(verward) Ik ben vergeten waarom we hier waren.

CURATOR

Ik ben niet in de stemming voor je spelletjes.

SCHRIJVER

Ik speel er geen. Weet je nog wat we aan het doen waren?

CURATOR

(geïrriteerd) Natuurlijk! Werken!

Waarom 'natuurlijk'. Wat is er zo natuurlijk aan? Wat is het werk dat we doen?

CURATOR

Nou, we observeren, interpreteren, en dan mediëren we. Wij zijn de brug. Of... of een interface!

SCHRIJVER

Een interface? Tussen wie?

CURATOR

Tussen de kunstenaar en het grote publiek.

SCHRIJVER

Greg Bordowitz zei ooit dat „het grote publiek een fictie is bedoeld om consumenten producten te laten kopen”...

CURATOR

(ironisch) Ik heb ooit gezegd dat niemand van hermetische kunstwerken en solipsistische kunstenaars houdt.

SCHRIJVER

(aarzelend) Toch... als dat de definitie van werk is, dan doet iedereen het. Kijk naar al die mensen! Ze observeren ook, interpreteren... Waarom hebben ze ons nodig? Hoe zijn wij beter toegerust om kunst te begrijpen? (zucht berustend) Hoe dan ook... laten we hier weggaan. Het wordt donkerder en donkerder en ik begin me angstig te voelen.

CURATOR

(kijkt om zich heen) Ken je die dromen waarin je in een openbare ruimte bent, en plotseling besef je dat je de hele tijd naakt bent geweest en iedereen naar je staart? Dat is het soort gevoel dat ik krijg.

SCHRIJVER

Precies... dit is het soort droom dat mensen hebben als ze bezorgd zijn over hoe anderen hen zien... als ze bang zijn voor andermans verlangens.

CURATOR

(stil) Wie is er niet bang voor?

SCÈNE: DANS LA VILLE (IN DE STAD)

KUNSTENAAR en CURATOR bevinden zich voor een opening die uitgaat op de straat.

SCHRIJVER

Zijn we binnen of buiten?

CURATOR

Ik weet het niet. Ik weet niet of er een 'binnen' of 'buiten' is.

SCHRIJVER

Wat bedoel je?

Het zijn gewoon platte lagen. Een scherm, een interface tussen ons lichaam en de beeldruimte.

SCHRIJVER

(verward) Ik dacht dat we het over architectuur hadden.

CURATOR

Architectuur is ook een interface...

SCHRIJVER

(kijkt weg) Sorry, ik ben afgeleid... (wijzend naar een van de iteraties van KUNSTENAAR) Kijk daar, wat doet hij? Dansen? Of stuiptrekken... Het is moeilijk te zeggen zonder de muziek.

CURATOR

Waar is „daar“?

SCHRIJVER

Naar links.

CURATOR

Links van ons?

SCHRIJVER

(erg verward) Is er een ander links?

CURATOR

Absoluut! Als we het hebben over een schilderij of een beeld in het algemeen, dan is er rechts en links van de waarnemer, maar ook het 'juiste rechts' en het 'juiste links', de relatieve richtingen ten opzichte van de vertegenwoordigde wereld.

SCHRIJVER

Goed... Nu we het niet meer over architectuur hebben, vraag ik je nogmaals: zijn we binnen of zijn we buiten?

SCÈNE: THE FALL (DE VAL)

Kometen vliegen rond met een angstaanjagende snelheid. Sterren vallen en stijgen. Tussen hen zweeft wat het lichaam van KUNSTENAAR lijkt te zijn. CURATOR en SCHRIJVER hangen in de ruimte, of misschien zijn ze buiten, observeren ze het van een afstand, als een experiment achter het beschermende schild in een chemisch lab. Het is moeilijk te zeggen omdat ze geen lichamen lijken te hebben.

CURATOR

Is het je opgevallen dat er geen geluid om ons heen is? Deze wereld is stom.

SCHRIJVER

Dat is het meest angstaanjagend aan de ruimte. Er is niets om geluid te dragen. Het is de grootste, steeds groeiende explosie, en het is volledig stil. Dit is hoe ik me de dood voorstel – een ongrijpbare verspreiding. Zelfs als er iets gebeurt met wat er van ons overblijft, zijn we niet meer in staat om het waar te nemen.

(is triest, poogt om van onderwerp te veranderen) Zonder het geluid, hoe komt het dan dat we dit gesprek voeren?

SCHRIJVER

Wij zijn de onbetrouwbare vertellers, de woorden op een pagina. De regels van deze wereld zijn niet van toepassing op ons omdat we er niet bij horen, en we zullen nooit in staat zijn echt toegang te krijgen. En deze wereld, ze heeft ons niet nodig... Het is perfect compleet geweest zonder onze opmerkingen.

Ze zwijgen allebei. De hemellichamen van papier-maché blijven rondvliegen.

CURATOR

(na een lange pauze) Ik denk dat we gefaald hebben het werk uit te leggen.

SCHRIJVER

God zij dank.

COLOFON

Julien Meert *Screensavers*

Getoond werk

The Opening, 2020, video, 10', loop

Dans la Ville, 2020, video, 6', loop

Un Soir Transparent, 2020, video, 10', loop

The Fall, 2020, video, 5', loop

Fernando, 2020, video, 5', loop

The Great Escape, 2020, video, 10', loop

Scenografie: Maju Bois

Tekst: Alicja Melzacka

Vertaling: Bureau Doove

Grafisch ontwerp: Jedidja Samyn

Screensavers werd gerealiseerd met de vriendelijke steun van de PXL-MAD School of Arts, Flanders State of the Arts, en Sorry We 're Closed, Brussel.

KRIEG

06.03 – 24.04.2020

Elfde-Liniestraat 25
3500 Hasselt (BE)
Maandag tot vrijdag, 9-18u
WWW.KRIEGGALLERY.ART